

Sancte Spiritus«. Would it not have been reasonable here to have explained how the Danish Lutheran church justified the retention of three great Latin sequences for Christmas, Easter and Whitsun by coupling to them the congregational singing of their Danish chorale versions – respectively »Grates nunc omnes« and »Nu lader os alle«, »Victimae paschali« and »Krist stod op fra døde«, »Veni Sancte Spiritus« and »Nu bede vi den Helligånd«?

There are a number of other questions about details of the performances for which the record notes should have provided answers: why are the texts sung not the same as those for which Mogens Pedersen provided musical settings? Even if Niels Møller would not use them in Copenhagen Cathedral today, is it defensible on an historical recording not to give us the original texts of *Pratum Spirituale*? Why is Mogens Pedersen's Latin mass described as »incomplete«? Proper notes would have explained that it is only incomplete with regard to Catholic practice but lacks nothing in the context of Lutheran practice in Denmark at the beginning of the 17th century. It is also unfortunate that »frie kompositioner«, by which is meant composi-

tions which do not make use of a *cantus prius factus* in the form of a Gregorian or Lutheran chorale melody, has been translated as »independent compositions« so that the impression is given that only the six of the 37 items in *Pratum Spirituale* which are not based on a pre-existent melody can really be said to be by Mogens Pedersen.

On the whole, though the initiative was well taken to illustrate the rich musical life of the reign of Christian IV with three recordings such as these, the results fall far short of what we have a right to expect of a national historical anthology. In the case of two of the three records it is a matter of deep regret to have to conclude that the performances for the most part do less than justice to the composers who made the period one of the most glorious in Danish musical history. One must be grateful that, thanks to the choral performances of the Camerata Choir under Per Enevold and the Copenhagen Boys Choir conducted by Niels Møller, Mogens Pedersen at least survives as a worthy representative of Danish music at the close of the Renaissance period.

John Bergsagel

Vagn Holmboe: 7. symfoni, op. 50. Danmarks Radios Symfoniorkester; dirigent: John Frandsen. Per Nørgård: »Luna« per orchestra. Danmarks Radios Symfoniorkester; dirigent: Herbert Blomstedt. Pelle Gudmundsen-Holmgreen: »Tricolore« IV. Danmarks Radios Symfoniorkester; dirigent: Ole Schmidt. Dansk Musikantologi 018. DGG.

Det er en plade man umiddelbart bliver glad for, og værkudvalget er sådan, at det også kan anbefales den samler som blot af nysgerrighed vil have nogle smagsprøver på nyere dansk musik: Her har vi tre af de betydeligste nulevende danske komponister fordelt på generationer og alle repræsenteret med centrale og karakteristiske

værker. Mere end én samler af den nævnte type vil antagelig få skærpet appetitten på dansk musik.

Holmboes 7. symfoni er komponeret i 1950 og hører nok hjemme i hans frodigste og mest vitale periode. Trådene tilbage til Carl Nielsen er endnu klart hørbare, i melodityper, i de tre intermezzis blide natur-

lyrik og vel også i den cykliske formkonception med sammenkædede satser. Det er interessant, at alle tre træk peger netop på »Det uudslukkelige«. Men det forstyrrer på ingen måde indtrykket af et selvstændigt og righoldigt musikværk. Holmboe er vel mindre dramatisk og også mindre patetisk – hans noget asketiske æstetik fornægter sig heller ikke i denne symfoni – men så meget mere intens i sin strømmende lyriske linieføring og bestemt ikke uden storhed og væld. Symfonien har i sin helhed en vældig indre sammenhængskraft som ikke blot skyldes substans og attacca, men i mindst lige så høj grad den fine, organiske proportionering og den elegante overgangsteknik. Hele værket kan faktisk uden vanskelighed opleves som ét eneste, naturligt faldende forløb, og allerede dét sætter det i særklasse i efterkrigstidens danske symfonik. Sammenligner man f. eks. med Holmboes egen 8. symfoni, hvilket er nærliggende da den også foreligger på grammofon, har man slet ikke samme oplevelse af musik der ligesom er skabt i ét greb. End ikke inden for de enkelte satser, som her er indbyrdes adskilte. Mellem de to symfonier ligger kun et år.

En helstøbthed som den 7. symfonis kommer imidlertid først overbevisende til udtryk i en virkelig adækvat opførelse, og sådan en er der faktisk tale om her. John Frandsen tolker værket både ekspressivt og ekspansivt. Han har ro og bredde og holder interessen fangen med de lange linters bårne alvor og skønhed og med en indtrængende karakteristik af de enkelte afsnit: dramatiske capricciøse, pastorale og melankolske. Samtidig belyser han hver episode ud fra dens funktion i sammenhængen. Vi er altid undervejs, men uden at tabe øjeblikket af syne. Når han så oven i købet får Radiosymfonikerne til at klinge aldeles storartet, og ikke så lidt bedre end man er vant til fra dagligdagen i koncert-

salen, så kan man kun konkludere, at vi her har fået en meget værdifuld ny Holmboe-indspilning.

Per Nørgårds »Luna« (1967) hører til de smukkeste eksempler på komponistens brug af uendelighedsrækken i et tidligt stadium. Den tæt sammenfiltrede, farverigt changerende orkesterklang i dette værk er noget ganske tidstypisk for tresserne og de tidlige halvfjerdser og er vel egentlig en Ligeti-sound, men Nørgårds version er original og fængslende. I en vis forstand er der kun én klang, for hele kompositionens tonemateriale er lagt ud som et registerfikseret gitter der så at sige præsenteres ved at forskelligtfarvet lys fejer hen over det og gør større eller mindre partier observerbare. Værket giver virkelig dette indtryk at lydstråler der ligesom brydes gennem orkestret, og den måde instrumentation og rytme, man kunne også sige farve og bevægelse, arbejder sammen på, har en helt selvfølgelig, integreret karakter. For en sammenligning med søsterværket »Iris« der er komponeret umiddelbart før »Luna«, fremtræder det senere værk ikke blot strammere men også betydeligt fantasifuldere og mere visionært. Og det vil forresten sige noget, for »Iris« er et godt værk, men »Luna« har stærkere særpræg og er også endnu dygtigere instrumenteret.

»Tricolore« IV som Pelle Gudmundsen-Holmgreen skrev i 1969, er en pikant kontrast til »Luna«. Overfor det flammende og fabulerende står her igen en tyk orkesterklang, men nu behandlet med sammenbidt stivhed. Som navnet antyder er der tale om tre klange – en af dem består kun af en enkelt tone – som udgør stykkets hele materiale, og musikken forløber ved at der på skift åbnes og lukkes for disse tre lydklodser. Først i den korte andensats oplødes materialet en smule og forvandles til en lille, vippende melodi i parallelle tertser. I det væsentlige er kompositionen

altså rent rytmisk-dynamisk, men det er nok til at karakterisere en række klart forskellige afsnit der hver for sig leger med stadig nye kombinationsmuligheder af det enkle stof. Man kan få den tanke, at komponisten har villet vise, hvor lidt man kan klare sig med og dog få en tilfredstillende sats ud af det. Samtidig har imidlertid den strenge og »objektive« konstruktivisme en ejendommelig virkning på lytteren. Den provokerende effekt af denne bevidste og ukonventionelle nøgenhed blander sig med samme slags velbehag, som man kan have overfor en geometrisk tegning. – Og det er iøvrigt særlig velgørende netop efter Nørgårds lidenskabelige stil. I den modsatte rækkefølge ville det ikke være gået.

»Luna« og »Tricolore« IV er radiooptagelser fra 1971. Der er en smule publikumssatmosfære, og klangbilledet har ikke samme klarhed og friskhed som i studieoptagelsen af Holmboes symfoni. Egentlig forstyrrende er det dog ikke. Gudmundsen-Holmgreens stykke, som næppe byder på større tekniske og fortolkningsmæs-

sige problemer, forekommer at være i gode hænder under Ole Schmidts ledelse. Anderledes krævende er Nørgård, og Herbert Blomstedt når ikke Frandsen i livfuldhed og indtrængende fortolkning, men byder dog på en ikke blot forsvarlig men også både velklingende og gennemartikuleret opførelse. Er optagelsen acceptabel, så er til gengæld overfladen på pladens b-side der rummer de to yngre værker, i det mindste på anmeldereksemplaret meget sløj. Visse steder er fornøjelsen næsten ødelagt af knasen. Pladeomslaget rummer en kyndig og grundig, men lejlighedsvis noget uklar introduktion til Holmboe og hans symfoni af Helmer Nørgaard. Med engelsk oversættelse optager den hele hylsterets bagside, og dermed er der ikke blevet plads til så meget som et ord om pladens andre værker – som vel egentlig med deres mindre etablerede udtryksform kunne have nok så megen indføring behov. Et indlagt ark kunne let have løst problemet som giver publikationen et underligt skær af manglende professionalismisme.

Jan Jacoby

Svend Westergaard: Concerto per violoncello ed orchestra, op. 26. Erling Bløndal Bengtsson, cello; Danmarks Radios Symfoniorkester; dirigent: Ole Schmidt. Pezzo concertante, op. 27. Danmarks Radios Symfoniorkester; dirigent: Francesco Cristofoli. Dansk Musikantologi 019.

Cellokoncerten er hovedværket på denne plade og den optager de tre fjerdedele af spilletiden. Min første tanke, da jeg stod med pladen i hånden, var unægtelig: Der havde været mere presserende ting at bede Erling Bløndal Bengtsson om at indspille. Da andre måske tænker ligesådan, skal jeg straks oplyse hvad jeg senere fik at vide: Homboes og Koppels koncerter er faktisk indspillet for nylig – og ikke mindst Koppels er et værk af betydelig skønhed og særpræg.

Men nu drejer det sig altså om Westergaard. Han er en meget bevidst konservativ komponist, stilistisk beslægtet med nysnævnte Holmboe og Koppel med udblik til Sibelius og Sjostakovitsj. I sin holdning til teknik og æstetik er han stort set på linie med Brahms. Værkerne på denne plade er karakteristiske ved en stærkt integreret stofbehandling indenfor meget kontrasterige forløb. Instrumentationen virker i tutti ofte noget naiv og klichéagtig med sin hårde, ligesom poserende klang der ikke